

**RADA
UNII EUROPEJSKIEJ**

**Bruksela, 30 października 2007 r. (09.11)
(OR. en)**

13947/07

SOC 377

NOTA

Od: Grupa Robocza ds. Społecznych
Do: Komitet Stałych Przedstawicieli (część I) / Rada EPSCO
Dotyczy: **Przegląd realizacji pekińskiej platformy działania przez państwa
członkowskie oraz instytucje UE**
- Wskaźniki dotyczące kobiet i ubóstwa
= Projekt konkluzji Rady

W kontekście oceny stanu realizacji pekińskiej platformy działania przyjętej podczas Światowej konferencji ONZ w sprawie kobiet w 1995 r. prezydencja portugalska postanowiła zająć się kwestią kobiet i ubóstwa i sporządziła sprawozdanie zawierające zestaw wskaźników.

W załączniku delegacje otrzymują projekt konkluzji Rady, co do którego 12 października 2007 r. osiągnięto porozumienie na szczeblu Grupy Roboczej ds. Społecznych. Towarzyszące sprawozdanie prezydencji portugalskiej zostanie przesłane oddzielnie jako addendum 1 do niniejszego dokumentu.

PROJEKT KONKLUZJI RADY

**w sprawie przeglądu realizacji pekińskiej platformy działania przez państwa członkowskie
oraz instytucje UE**

Kobiety i ubóstwo

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

1. UZNAJĄC, że:

- (a) równość płci stanowi podstawową zasadę Unii Europejskiej zapisaną w Traktacie WE oraz jeden z celów i zadań Wspólnoty, a uwzględnianie kwestii równości kobiet i mężczyzn we wszystkich działaniach jest szczególną misją Wspólnoty;
- (b) polityki równości płci to narzędzia konieczne do zapewnienia wzrostu gospodarczego, dobrobytu i konkurencyjności, a zatem służące realizacji strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu i zatrudnienia;
- (c) ubóstwo jest zjawiskiem wielowymiarowym, a brak równości płci stanowi jeden z jego kluczowych czynników, jako że kobiety są w większym stopniu narażone na ubóstwo niż mężczyźni. W 2005 roku w 25 państwach członkowskich UE blisko 15% mężczyzn było zagrożonych ubóstwem w porównaniu z 17% kobiet. Ta różnica między przedstawicielami obu płci jest również zauważalna na poziomie większości państw członkowskich i zwiększa się z wiekiem z uwagi na niższy udział kobiet w rynku pracy; przerwy w przebiegu kariery zawodowej często powiązane ze względami rodzinnymi; dyskryminację na rynku pracy; różnicę w wynagrodzeniach przedstawicieli obu płci; oraz wyższą częstotliwość pracy w niepełnym wymiarze godzin i niskiej jakości zatrudnienia;

- (d) kobiety są częściej niż mężczyźni dotknięte trwałym i skrajnym ubóstwem, a te należące do grup, które muszą radzić sobie ze szczególnymi przeszkodami lub te, które są marginalizowane, mianowicie kobiety samotnie wychowujące dzieci, imigrantki, kobiety należące do mniejszości etnicznych, samotne kobiety w podeszłym wieku, kobiety niepełnosprawne, a także kobiety pozostające długo bez pracy i kobiety nieaktywne zawodowo są bardziej narażone na ubóstwo niż mężczyźni znajdujący się w podobnej sytuacji, z uwagi w szczególności na stereotypy związane z płcią, segregację na rynku pracy i dyskryminację z różnych powodów;
- (e) chociaż starania zmierzające do rozwiązywania problemów związanych z równością płci w krajowych planach działania na rzecz integracji doprowadziły do postępów w tej dziedzinie w UE, to związek między kwestiami dotyczącymi płci a ubóstwem kobiet nie jest jeszcze w pełni dostrzegany. Problematyka równości płci może być szerzej omawiana w krajowych sprawozdaniach w sprawie strategii ochrony socjalnej i integracji społecznej.

2. BIORĄC POD UWAGĘ, że:

W następstwie IV Światowej Konferencji ONZ w sprawie Kobiet, która odbyła się w Pekinie w 1995 roku, Rada Europejska na posiedzeniu w Madrycie (15–16 grudnia 1995 r.) zwróciła się o coroczny przegląd realizacji pekińskiej platformy działania w państwach członkowskich, a następnie:

- a) w dniu 2 grudnia 1998 r. Rada uzgodniła, że coroczna ocena realizacji platformy działania będzie zawierała propozycję zestawu ilościowych i jakościowych wskaźników oraz poziomów odniesienia;
- b) od 1999 roku kolejne prezydencje opracowywały zestawy wskaźników ilościowych i jakościowych dotyczących niektórych z 12 najważniejszych obszarów przedstawionych w pekińskiej platformie działania, mianowicie: kobiety u władzy i kobiety biorące udział w procesie podejmowania decyzji (1999); kobiety w gospodarce (godzenie życia zawodowego i prywatnego) (2000); kobiety w gospodarce (jednakowe wynagrodzenie) (2001); przemoc wobec kobiet (2002); kobiety i mężczyźni w procesie podejmowania decyzji gospodarczych (2003); molestowanie seksualne w miejscu pracy (2004); kobiety i zdrowie (2006); mechanizmy instytucjonalne (2006) oraz edukacja i szkolenie kobiet (2007). Rada co roku przyjmuje konkluzje w sprawie tych wskaźników;

- c) zgodnie z ustaleniami Rady Europejskiej z 20–21 marca 2003 r. Komisja we współpracy z państwami członkowskimi UE przygotowuje na wiosenne posiedzenie Rady Europejskiej coroczne sprawozdanie z postępów w dążeniu do zapewnienia równości kobiet i mężczyzn, a także wytyczne dotyczące uwzględniania problematyki płci w poszczególnych obszarach polityki;
- (d) w dniu 4 lutego 2005 r. w ramach przeglądu dziesięciolecia pekińskiej platformy działania zebrani w Luksemburgu ministrowie UE odpowiedzialni za kwestię równości płci i uwzględnianie problematyki płci przyjęli wspólną deklarację, w której między innymi potwierdzili swoje zdecydowane poparcie dla pełnej i skutecznej realizacji deklaracji pekińskiej i pekińskiej platformy działania, a także swoje zaangażowanie na rzecz osiągnięcia tego celu;
- (e) w czerwcu 2005 roku Rada wezwała państwa członkowskie i Komisję do wzmocnienia mechanizmów instytucjonalnych służących promowaniu równości płci oraz do ustalenia kryteriów oceny realizacji pekińskiej platformy działania, tak by możliwe było bardziej spójne i systematyczne monitorowanie postępów; Rada wezwała również Komisję do uwzględnienia w swym corocznym sprawozdaniu, przygotowywanym na wiosenne posiedzenie Rady Europejskiej, oceny stosownych wskaźników opracowanych z myślą o sprawdzeniu stanu realizacji pekińskiej platformy działania;
- (f) pekińska platforma działania przedstawia holistyczną definicję ubóstwa wśród kobiet, uwypuklając złożony i wielowymiarowy charakter tego zjawiska, podkreślając w ten sposób, że ubóstwa pośród kobiet i wykluczenia społecznego nie można postrzegać wyłącznie z gospodarczego punktu widzenia, ale także jako wynik braku zasobów w rozmaitych dziedzinach, co pozbawia kobiety ich podstawowych praw człowieka, odmawiając im „możliwości realizowania ich pełnego potencjału w społeczeństwie i kształtowania swego życia zgodnie z ich własnymi aspiracjami¹.”

¹ Deklaracja pekińska, pkt 12, na stronie:
<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/beijingdeclaration.html>.

Portugalska prezydencja UE przygotowała sprawozdanie prezentujące trzy poniższe wskaźniki służące monitorowaniu i ocenie postępów osiągniętych w krytycznym obszarze „Kobiety i ubóstwo”, które stanowią wkład w analizę związanego z płcią aspektu ubóstwa oraz sytuacji kobiet w tym krytycznym obszarze:

PW1. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem według wieku i płci

Jest to „klasyczna” miara ubóstwa i wskaźnik z Laeken, określany jako procent osób żyjących poniżej granicy ubóstwa definiowanej jako 60% średniego krajowego dochodu ekwiwalentnego gospodarstw domowych do dyspozycji w poszczególnych państwach członkowskich. Jest to wskaźnik ubóstwa o wysokim znaczeniu do potrzeb analizy, jako że zapewnia on informacje na temat braków w dochodzie gospodarstw domowych i łączy istotne elementy zjawiska ubóstwa dotyczące cech osobistych, takich jak wiek (który odzwierciedla perspektywę cyklu życiowego) i płeć (element podkreślający aspekt płci).

PW2: Wskaźnik zagrożenia ubóstwem według typu gospodarstw domowych i płci, w tym wskaźnik zagrożenia ubóstwem osób samotnie wychowujących dzieci

To kolejny wskaźnik oparty na tej samej mierze ubóstwa. Podkreśla on te cechy gospodarstwa domowego, które mają szczególny wpływ na ubóstwo wśród kobiet, takie jak samotne wychowywanie dzieci i wielkość gospodarstwa domowego.

Liczba osób samotnie wychowujących dzieci wzrasta w całej UE, a osoby te są szczególnie narażone na ubóstwo. W 2005 roku wskaźnik ubóstwa niepełnych rodzin mających dzieci na utrzymaniu wynosił 32%. Statystyki Eurostatu z 2005 roku wykazują, że w przypadku 85% niepełnych rodzin głową rodziny jest kobieta, co jeszcze bardziej zwiększa stopień ich narażenia na ubóstwo, jeśli uwzględnimy różnicę w zagrożeniu ubóstwem w zależności od płci.

PW3. Brak aktywności zawodowej w zależności od wieku i od płci

- a) udział nieaktywnych zawodowo kobiet i mężczyzn w zależności od wieku
- b) udział nieaktywnych zawodowo kobiet i mężczyzn, którzy nie szukają pracy ze względów rodzinnych.

Zatrudnienie jest kluczowym czynnikiem integracji społecznej i stanowi najważniejszy sposób ucieczki od cyklu ubóstwa. Bycie zatrudnionym i otrzymywanie wynagrodzenia ma zasadnicze znaczenie dla ekonomicznej niezależności kobiet i mężczyzn; w związku z tym okoliczności prowadzące do sytuacji, w których kobiety i mężczyźni w wieku produkcyjnym przerywają karierę zawodową lub nie uczestniczą w rynku pracy, mogą spowodować potencjalne zagrożenie ubóstwem. Odpowiedzialność za opiekę nad rodziną wciąż spada głównie na kobiety, co częściowo wynika z panujących w społeczeństwie stereotypów dotyczących ról kobiet i mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie.

Wskaźnik ten skupia się głównie na różnicach między kobietami a mężczyznami w zakresie przerwania ich kariery zawodowej i nieaktywności zawodowej ze względów rodzinnych. Brak aktywności zawodowej i przerwanie kariery zawodowej mogą odzwierciedlać osobiste preferencje. Niemniej jednak z uwagi na wyżej wymienione nierówności uwarunkowane płcią przerwanie kariery zawodowej lub brak aktywności zawodowej ze względów rodzinnych mogą stanowić czynniki specyficzne dla kobiet, które mogą powodować utratę niezależności ekonomicznej, a w późniejszym okresie życia niższy poziom ochrony socjalnej (niższe emerytury). Wskaźnik ten rzuca również światło na czynniki ubóstwa na poziomie jednostki wewnątrz gospodarstwa domowego.

3. PRZYPOMINAJĄC:

- (a) zobowiązanie państw członkowskich i Komisji Europejskiej do zdecydowanych działań na rzecz likwidacji ubóstwa do 2010 roku, przy założeniu, że zbudowanie bardziej zintegrowanej Unii Europejskiej jest podstawowym elementem w realizacji dziesięcioletniego strategicznego celu Unii w postaci trwałego wzrostu gospodarczego, większej liczby i lepszej jakości miejsc pracy oraz większej spójności społecznej w kontekście strategii lizbońskiej (2000); przypominając również apel Rady do państw członkowskich w Barcelonie w marcu 2002 roku o wyznaczenie celów „służących znacznemu zmniejszeniu liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym”;

- (b) że propagowanie równości kobiet i mężczyzn jest nadrzędnym wspólnym celem otwartej metody koordynacji w kontekście ochrony socjalnej i integracji społecznej oraz że perspektywę płci należy uwzględnić we wszystkich trzech aspektach, a zatem i we wszystkich działaniach i politykach przedstawianych przez państwa członkowskie w ich krajowych sprawozdaniach w sprawie strategii ochrony socjalnej i integracji społecznej;
- (c) zobowiązanie podjęte przez państwa członkowskie na światowym szczycie rozwoju społecznego, który odbył się w Kopenhadze w 1995 roku, odnośnie do szczególnie priorytetowego traktowania potrzeb i praw kobiet i dzieci, które często dźwigają największe brzemie ubóstwa;
- (d) że propagowanie równości płci w dziedzinie ochrony socjalnej i w walce z ubóstwem są priorytetowymi obszarami działania określonymi w planie działań Komisji na rzecz równości kobiet i mężczyzn na lata 2006–2010² przyjętym 1 marca 2006 r., w celu osiągnięcia równej niezależności ekonomicznej kobiet i mężczyzn;
- (e) wykaz 18 wskaźników wykluczenia społecznego i ubóstwa zatwierdzony w drodze wspólnego porozumienia podczas posiedzenia Rady Europejskiej obradującej w Laeken w grudniu 2001 roku, zmieniony i rozszerzony przez państwa członkowskie w 2006 roku, oraz zawarty w tych wskaźnikach potencjał umożliwiający przedstawienie, w sposób kompleksowy, sytuacji w zakresie ubóstwa i niedostatku;
- (f) że państwa członkowskie są zobowiązane do sporządzania danych z podziałem na płeć, jak również informacji służących ocenie realizacji pekińskiej platformy działania przez państwa członkowskie, zaś otwarta metoda koordynacji w kontekście ochrony socjalnej i integracji społecznej podkreśla, że „praca nad wskaźnikami powinna mieć na celu lepsze wsparcie kontrolowania rezultatów realizacji polityk, włącznie z tym, jaki mają one wpływ na kobiety, mężczyzn i na rodziny. Należy również wzmocnić wskaźniki służące do monitorowania ubóstwa.”³ ..

² Dok. 7034/06.

³ Komunikat Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „Pracując razem, pracując lepiej: Nowe ramy otwartej koordynacji polityk ochrony socjalnej i integracji społecznej w Unii Europejskiej”. 3.5. Organizacja pracy: wskaźniki. Strona 9.

4. PRZYJMUJE DO WIADOMOŚCI przedstawione przez portugalską prezydencję UE sprawozdanie dotyczące kobiet i ubóstwa oraz trzy wskaźniki na potrzeby przyszłych działań związanych z pekińską platformą działania w odniesieniu do tego krytycznego obszaru.
5. PODKREŚLA, że stereotypy związane z płcią utrzymują się w edukacji, szkoleniach, na rynku pracy, w mediach i w szeroko pojętej kulturze, co prowadzi do wertykalnej i horyzontalnej segregacji na rynku pracy, nierównego podziału obowiązków rodzinnych między kobietami a mężczyznami, uwarunkowanej płcią nierówności w zakresie dostępu do zasobów i dysponowania nimi, do nierównej reprezentacji w procesie podejmowania decyzji oraz do ograniczenia prawa kobiet do obrony swych interesów, zwiększając tym samym zagrożenie ubóstwem wśród dziewcząt i kobiet;
7. WZYWA Komisję i państwa członkowskie do wzmocnienia systematycznego wdrażania i monitorowania perspektywy uwzględniania problematyki płci w otwartej metodzie koordynacji w kontekście ochrony socjalnej i integracji społecznej, w tym w krajowych sprawozdaniach w sprawie strategii ochrony socjalnej i integracji społecznej oraz wspólnym sprawozdaniu na temat ochrony socjalnej i integracji społecznej, określającym szczególne potrzeby, odpowiednio, kobiet i mężczyzn w sytuacjach ubóstwa oraz konsekwencje ubóstwa w ich własnym życiu, życiu dzieci i społeczeństwa jako całości; wzywa także do przyjęcia odpowiednich działań w zakresie polityki na poziomie krajowym i UE.
8. ZACHĘCA do dalszej identyfikacji, przyjęcia i monitorowania przez Komisję i państwa członkowskie wskaźników ukierunkowanych na płeć w dziedzinie likwidacji ubóstwa i propagowania integracji społecznej; WZYWA również państwa członkowskie i Komisję do dalszego rozwijania potencjału statystycznego w UE w kontekście procesu otwartej metody koordynacji w sprawie ochrony socjalnej i integracji społecznej skoncentrowanego na jednostkach w gospodarstwie domowych w celu ustosunkowania się do uwarunkowanego płcią charakteru ubóstwa i monitorowania wpływu polityk zarówno na kobiety, jak i na mężczyzn;
9. WZYWA państwa członkowskie i Komisję do dalszego opracowywania statystyk mierzących ubóstwo materialne w kontekście badania przez UE dochodów i warunków życia ludności oraz do włączenia perspektywy płci w celu lepszego pomiaru i monitorowania ubóstwa materialnego kobiet i mężczyzn, w tym również przy wsparciu Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn.

9. ZACHĘCA państwa członkowskie i Komisję do prowadzenia badań na temat ubóstwa kobiet i mężczyzn we wszystkich stosownych kontekstach, w tym, w stosownych przypadkach, z uwzględnieniem powodów migracji lub pochodzenia etnicznego i miejskiej/wiejskiej lokalizacji, z myślą o opracowywaniu polityk mających na celu propagowanie integracji społecznej i zawodowej.
10. Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE przygotowany niedawno przez Komisję Podręcznik uwzględniania problematyki płci w politykach zatrudnienia⁴; APELUJE o przygotowanie podręcznika monitorowania i wzmacniania uwzględniania problematyki płci w udoskonalonej otwartej metodzie koordynacji i WZYWA państwa członkowskie do wykorzystywania takich wytycznych przy sporządzaniu ich krajowych programów reform, jak również krajowych sprawozdań w sprawie strategii ochrony socjalnej i integracji społecznej, a także do jak najszerszego rozpowszechniania takich dokumentów pomocniczych wśród zainteresowanych podmiotów zarówno na poziomie UE, jak i na poziomie państw członkowskich.
11. Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE komunikat Komisji pt. „Znoszenie różnic w wynagradzaniu kobiet i mężczyzn”⁵ i WZYWA państwa członkowskie do przyjęcia wszechstronnych strategii mających na celu zmniejszenie różnic w wynagrodzeniach ze względu na płeć, we współpracy z wszystkimi zainteresowanymi podmiotami, przy zwróceniu szczególnej uwagi na propagowanie jakości zatrudnienia, na niski poziom płac w zawodach i sektorach, w których na ogół zatrudnia się więcej kobiet oraz na przyczyny, które prowadzą do zmniejszenia średnich wynagrodzeń w takich zawodach i sektorach.
12. ZACHĘCA państwa członkowskie do przeanalizowania wpływu problematyki płci na ich systemy zabezpieczenia społecznego, w szczególności gdy znajdują się one w fazie reformy, aby zapewnić ich niedyskryminacyjny charakter, jak również ich przejrzystość i odpowiednie dostosowanie do potrzeb i aspiracji kobiet i mężczyzn.
13. PODKREŚLA, że kobiety niepełnosprawne są zagrożone większym ryzykiem ubóstwa niż niepełnosprawni mężczyźni lub kobiety zdrowe.

⁴ http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/docs/2007/manual_gend_mainstr_en.pdf

⁵ Dok. 12169/07.

14. WZYWA Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn oraz państwa członkowskie do propagowania dogłębnej analizy istniejących danych z perspektywy płci, jak również do propagowania badań, wskaźników i metodologii z zakresu problematyki płci i ubóstwa, aby w ten sposób zapewnić uwzględnienie równości płci w politykach dotyczących ubóstwa i integracji społecznej.
15. APELUJE do Komisji i państw członkowskich o propagowanie działań dotyczących kwestii ubóstwa kobiet i udziału stowarzyszeń kobiecych, a także o zapewnienie uwzględniania problematyki płci w przygotowywaniu, realizacji, monitorowaniu i ocenie Europejskiego Roku Walki z Wykluczeniem i Ubóstwem (2010).
16. WZYWA państwa członkowskie do podjęcia ukierunkowanych działań w celu zapewnienia równego dostępu dla wszystkich kobiet i mężczyzn, również dla kobiet mniej uprzywilejowanych, do usług opieki zdrowotnej po przystępnej cenie, opieki w zakresie zdrowia reprodukcyjnego, godnych warunków mieszkaniowych, dostępu do ochrony prawnej, edukacji, szkoleń, uczenia się przez całe życie, sportu i kultury, zaś w szczególności WZYWA państwa członkowskie do podjęcia działań zapobiegających przedwczesnemu porzucaniu nauki i ułatwiających sprawne przejście od etapu kształcenia na rynek pracy.
17. Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE fakt, że jednym z zagadnień omawianych w trakcie szóstego posiedzenia okrągłego stołu w sprawie ubóstwa⁶ było ubóstwo kobiet; ZACHĘCA państwa członkowskie do angażowania partnerów społecznych, organizacji pozarządowych, w szczególności kobiecych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w opracowywanie i realizację polityk w dziedzinie ubóstwa i integracji społecznej, a także do zintensyfikowania badań na temat ubóstwa wśród starszych kobiet i kobiet odpowiedzialnych za opiekę nad chorymi, starszymi i niepełnosprawnymi członkami rodziny.

⁶ Szóste posiedzenie europejskiego okrągłego stołu na temat ubóstwa. „Minimalne standardy socjalne: strategia ochrony i upodmiotowienia.” Ponta Delgada – São Miguel, Azory, Portugalia, 16–17 października 2007 r.

18. WZYWA państwa członkowskie do przyjęcia odpowiednich polityk służących godzeniu życia zawodowego, rodzinnego i prywatnego oraz do przyspieszenia działań na rzecz osiągnięcia celów wyznaczonych w trakcie posiedzenia Rady Europejskiej obradującej w Barcelonie w 2002 roku w zakresie zapewnienia opieki nad dziećmi; oraz ZACHĘCA państwa członkowskie do uwzględniania warunków zarówno rodzin niepełnych, jak i pełnych przy opracowywaniu usług w dziedzinie opieki nad dziećmi i elastycznych form zatrudnienia w celu ułatwienia kobietom i mężczyznom godzenia życia zawodowego, rodzinnego i prywatnego.
19. ZACHĘCA do monitorowania i oceny realizacji pekińskiej platformy działania w dziedzinach: „dziewczęta” oraz „kobiety a konflikty zbrojne”.
20. APELUJE do państw członkowskich i Komisji, by w stosownych przypadkach uwzględniały w innych procesach wspólnotowych kwestie omawiane w kontekście oceny stanu realizacji pekińskiej platformy działania, w odniesieniu do których przyjęte już zostały wskaźniki, i WZYWA państwa członkowskie i Komisję do regularnego przeglądu postępów w tym zakresie, w stosownych przypadkach, za pośrednictwem corocznego sprawozdania na temat równości kobiet i mężczyzn oraz tematycznych przeglądów, poczynając od tematu „kobiety a podejmowanie decyzji” oraz „godzenie życia zawodowego, rodzinnego i prywatnego”.